

Onderwerp: Jaarstukken 2020

Datum vergadering: 7-7-2021

Registratienummer: 1767718 versie 2

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. in te stemmen met het instellen van een bestemmingsreserve voor asset management;
2. de jaarstukken 2020 (DM1730024 'bestuursverslag 2020' en DM1766057 'jaarrekening 2020') vast te stellen;
3. het voordelige exploitatieresultaat van in totaal € 7,239 miljoen als volgt te bestemmen en te verwerken:
 - I. onttrekking aan algemene reserve watersysteemheffing € 1,354 miljoen;
 - II. onttrekking aan algemene reserve zuiveringsheffing € 1,276 miljoen;
 - III. toevoeging aan egalisatiereserve watersysteemheffing € 1,484 miljoen;
 - IV. toevoeging aan egalisatiereserve zuiveringsheffing € 6,765 miljoen;
 - V. toevoeging aan diverse bestemmingsreserves € 1,620 miljoen.

Toelichting

Hierbij ontvangt u de concept jaarstukken 2020 ter vaststelling door uw algemeen bestuur. De jaarstukken, bestaande uit de jaarrekening en het bestuursverslag, zijn onderdeel van de Planning en Control-cyclus. In deze stukken wordt teruggekeken op het afgelopen jaar. In de jaarrekening worden de gerealiseerde lasten, opbrengsten en ontwikkeling in investeringen afgezet tegen de begroting (na begrotingswijziging) en worden de effecten daarvan op de stand van het eigen vermogen (reserves) en de balansposities van overige passiva en activa weergegeven en toegelicht. In het bestuursverslag wordt een meer kwalitatieve evaluatie gegeven van de mate waarin de doelen per beleidsprogramma voor dit jaar zijn gerealiseerd, aan de hand van scores op de effect indicatoren.

Het door de accountant opgestelde accountantsverslag met bevindingen is bijgevoegd. De accountant heeft bij de jaarrekening 2020 een goedkeurende verklaring gegeven. Deze verklaring wordt opgenomen op pagina 37 van de jaarrekening 2020. Het rapport van bevindingen van de accountant is onder bijlage 3 opgenomen bij dit voorstel.

Veel doelen gehaald ondanks de Coronapandemie

Het turbulente jaar 2020, dat voor ons allen zowel zakelijk als privé sterk werd beïnvloed door de gevolgen van de Coronapandemie, kan worden afgesloten met een voordelig exploitatieresultaat van €7,239 miljoen. Dit is €4,400 miljoen meer dan begroot (€2,839 miljoen). Gebleken is dat de doelen voor 2020 op veel onderdelen zijn behaald, ondanks de Coronapandemie. Echter, het is ook duidelijk geworden dat de huidige werkomstandigheden voor veel medewerkers op termijn niet duurzaam vol te houden zijn.

Hierna volgt een toelichting op de uitkomsten van de jaarstukken in hoofdlijnen (A) en een toelichting op de beslispunten (B).

A. De uitkomsten van de jaarstukken 2020 op hoofdlijnen zijn:

A1. Totaal voordelig saldo voor resultaatbestemming € 7,239 miljoen

Het exploitatieresultaat bedraagt € 7,239 miljoen. Hiervan was € 2,839 miljoen. begroot.

Hoofdlijnen exploitatieresultaat 2020	Begroting 2020 na BW	Realisatie 2020	Vershil
Netto baten	130.000	131.043	1.043
Netto lasten	131.009	124.885	6.124-
Vershil voor mutatie Bestemmingsreserves	1.009-	6.158	7.167
Mutatie Bestemmingsreserves	3.848-	1.081-	2.767
Exploitatieresultaat	2.839	7.239	4.400

Bedragen zijn in duizenden euro's

Het voordelig verschil tussen het begrote en gerealiseerde exploitatieresultaat van € 4,400 miljoen bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Voordeel belastingopbrengsten (€ 1,043 miljoen)

Dit bedrag is het saldo van een voordeel van € 0,837 miljoen bij de watersysteemheffing en een voordeel van € 0,206 miljoen bij de zuiveringsheffing.

Van het voordeel van € 0,837 miljoen bij watersysteemheffing is € 0,606 miljoen behaald bij de categorie Gebouwd. Hiervan is € 0,325 miljoen incidenteel en heeft betrekking op de afwikkeling van "oude jaren". De rest is structureel en wordt veroorzaakt door een hoger belastingdraagvlak door een uitbreiding van het areaal (meer woningen). Bij de overige categorieën binnen watersysteemheffing tellen de afwijkingen op tot een incidenteel voordeel van € 0,231 miljoen. In totaal is de afwijking 1,27% van de begrote opbrengst voor watersysteem.

Het voordeel van € 0,206 miljoen bij zuiveringsheffing is als incidenteel te beschouwen. Het is een saldo van een voordeel van € 0,286 miljoen bij bedrijven en een nadeel bij woningen. Het voordeel bij bedrijven is mede het gevolg van een verlaging van de voorziening dubieuze debiteuren. In deze voorziening was rekening gehouden met oninbaarheid in verband met een bezwaar vanuit een bedrijf. Dit bezwaar is afgehandeld en daarom is sprake van een vrijval. Het nadeel bij woningen van € 0,08 miljoen lagere belastingopbrengst is het gevolg van hogere kwijtscheldingen. Deze zijn ongeveer 5% hoger dan begroot. In totaal wijken de bedragen 0,3% af van de begrote opbrengsten voor zuiveringsheffing.

2. Voordeel netto lasten (€ 6,124 miljoen)

Dit bedrag is het saldo van voordelen in overige kosten en personeelskosten bij diverse programma's en nadelen in afschrijvingskosten en lagere opbrengsten.

De lagere overige kosten kent een aantal oorzaken. Eén exogene oorzaak is vertraging van werkzaamheden aan de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ) door de voortdurende van de landelijke stikstof problematiek en PFAS. Een andere incidentele oorzaak is dat minder gebruik is gemaakt van externen door meer eigen personeel in te zetten. Ook zijn de kosten voor licenties en inzet van externe ICT deskundigen lager dan begroot. Tenslotte zijn door fasering minder kosten gemaakt voor onderhoudswerkzaamheden.

Een nadeel bij de overige kosten is een hogere solidariteitsbijdrage aan het HWBP. Dit is het gevolg van een hogere index voor de jaarlijkse bijdrage dan begroot, een lagere

investeringsvolume gerealiseerd door alle waterschappen, die collectief te optimistisch hebben geraamd en als direct gevolg daarvan een hogere solidariteitsbijdrage voor alle waterschappen. Dit zijn exogene oorzaken, waar HDSR niet direct invloed op kan uitoefenen.

De voordelen bij loonkosten zijn incidenteel van aard en vinden hun oorzaak vooral in het achterblijven van investeringen en krapte op de arbeidsmarkt, waardoor vacatures niet of pas later in het jaar zijn ingevuld. Investerings blijven achter onder andere door vertraging in vergunningverlening met betrekking tot stikstof emissie. Verder heeft de thuiswerksituatie als gevolg van de Corona crisis minder reiskosten tot gevolg. Ook zijn minder kosten gemaakt voor opleidingen en huur van externe locaties. Tenslotte is minder gebruik gemaakt van inhuur.

De nadelen in de afschrijvingskosten zijn incidenteel van aard en worden veroorzaakt door het gebruik van een kortere afschrijvingstermijn voor een aantal activa dan bij de begroting was voorzien. De afwijking ten opzichte van de begroting van de rentekosten is verwaarloosbaar.

De lagere overige opbrengsten worden veroorzaakt door minder opbrengst uit geactiveerde uren en daardoor ook lagere dekking voor overhead. Door het achterblijven van investeringen heeft de projectorganisatie minder uren voor projecten kunnen maken. Tevens is de opbrengst uit verontreinigingsheffing begroot als overige opbrengst, maar gerealiseerd als belastingopbrengst. Dit betreft een incidentele technische verschuiving.

3. Verschil mutatie bestemmingsreserves (€ 2,767 miljoen)

De lagere onttrekking aan een aantal bestemmingsreserves zijn hoofdzakelijk incidenteel van aard. Zo is door de PFAS-problematiek vertraging opgetreden bij baggerwerkzaamheden in het project Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHJ). Zoals hierboven beschreven zijn de kosten daardoor lager en de onttrekking aan de bestemmingsreserves ook. Ook de werkzaamheden bij de sloop van de RWZI Utrecht en Maarsenbroek zijn vertraagd door de stikstofproblematiek. Tenslotte veroorzaakt de landelijke vertraging bij de invoering van de Omgevingswet lagere kosten bij HDSR, dus ook een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve. De dotaties aan de bestemmingsreserves zijn wel volgens begroting uitgevoerd, omdat de doelen van de reserves niet gewijzigd zijn en de doelsaldi daarmee ook gehandhaafd blijven. De onttrekkingen zijn dus lager dan begroot en de dotaties conform de begroting, zodat per saldo minder wordt onttrokken.

A2. Investeringsrapportage 2020

In 2020 is voor € 44,3 miljoen aan investeringsuitgaven gerealiseerd. Dit resulteert in het uitputtingspercentage van 75%. Kijkend naar het totaal investeringsniveau per taakgebied blijkt dat het uitputtingspercentage per programma varieert tussen de 29% (Bestuur en Middelen) en 106% (Programma Zuiveringsbeheer), zie hiervoor "Investerings" op pagina 39 van het bestuursverslag.

A3. Effectindicatoren

In het bestuursverslag 2020 is aan de hand van effectindicatoren gerapporteerd hoe het waterschap het afgelopen jaar heeft gewerkt. Dit gebeurt aan de hand van de in de begroting 2020 vastgestelde zes thema's, welke zijn doorvertaald naar 16 doelstellingen en 27 effectindicatoren.

We rapporteren per thema op deze effectindicatoren om zo het daadwerkelijke effect van beleid en uitgevoerde werkzaamheden op de Waterkoersdoelen te beschrijven. We formuleren dit in lijn met de Waterkoers als volgt:

- op koers: met de reguliere werkzaamheden, de vastgestelde plannen en het vigerend beleid behalen we de doelen of hebben we die al bereikt.

- niet op koers: het doel is niet behaald en met de huidige vastgestelde plannen en middelen zal dit ook niet gaan gebeuren.
- oogje in het zeil houden: er moet op gelet worden. Op dit moment is het op koers, maar in de nabije toekomst voorzien we ontwikkelingen en/of wijzigingen waardoor bijsturen nodig kan zijn om het doel te behalen.

Van de zes thema's liggen er twee "op koers". Bij de overige thema's is het beeld wat gevarieerder. Bij de effectindicatoren waar "een oogje in het zeil" nodig is of die "niet op koers" zijn, is aangegeven welke maatregelen genomen zijn om op koers te komen. Zie de tabel op pagina 5 van het bestuursverslag voor een beknopte rapportage per thema en vanaf pagina 8 voor een uitgebreidere beschrijving per effectindicator.

B. Toelichting op de beslispunten

Beslispunt 1. Instellen van een bestemmingsreserve asset management.

In de Voorjaarsnota 2021 wordt rekening gehouden met het instellen van een bestemmingsreserve asset management. Deze wordt gevuld vanuit het voordelig exploitatieresultaat 2020 (zie beslispunt 3, onderdeel V). Om goed vanuit de beginselen van assetmanagement te kunnen werken, is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen die tot kosten leiden die buiten de kapitaallasten vallen. Hierbij valt te denken aan kosten van verkenningen van doelmatige investeringsprojecten of inhaalafschrijvingen van doelmatige vervangingsinvesteringen. Omdat het benodigde bedrag hiervoor per jaar sterk kan variëren kan niet voldaan worden aan de wens voor een gelijkmatige kostenontwikkeling. Om fluctuaties op te vangen stellen we voor om hier een bestemmingsreserve voor te vormen.

Beslispunt 2. Vaststellen jaarstukken (jaarrekening 2020 en bestuursverslag 2020).

Met het vaststellen van de jaarstukken verleent het algemeen bestuur decharge aan het college voor gevoerde beleid over 2020. Hiermee worden ook eventuele overschrijdingen ten opzichte van de begroting na wijziging(en) geautoriseerd.

Beslispunt 3. Het bestemmen en verwerken van het voordelige exploitatieresultaat van in totaal € 7,239 miljoen.

In beslispunt 3 wordt de resultaatbestemming voorgesteld. In dit onderdeel worden de stappen die daarvoor genomen moeten worden, toegelicht.

I. en II. Onttrekking aan Algemene reserve € 2,630 miljoen

Conform de beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023" (vastgesteld in AB van 8 november 2017) moeten bij de bestemming van het resultaat de volgende stappen worden gevolgd:

1. De goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd
2. Het vormen van eventuele nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves
3. Afwijkingen in de belastingopbrengsten worden (per categorie) verrekend met de tariefsegalisatiereserves
4. Het saldo vanuit de kostenkant van de jaarrekening wordt verrekend met de algemene reserve
5. Het weerstandsvermogen wordt (indien nodig, bij een weerstandsratio kleiner dan 1,4 of groter dan 2,0) op peil gebracht, via een storting in de algemene reserve middels een onttrekking aan de tariefsegalisatiereserves (bij een ratio kleiner dan 1,4), dan wel een storting in de tariefsegalisatiereserves middels een onttrekking aan de algemene reserves (bij een ratio groter dan 2,0).

Als stap 1 t/m 4 worden doorlopen, wordt een bedrag van € 1,736 miljoen, zijnde het saldo op de kostenkant van de jaarrekening aan de beschikbare weerstandscapaciteit toegevoegd (bestaande uit de algemene reserves Watersysteemheffing en Zuiveringsheffing). Daarmee komt de beschikbare weerstandscapaciteit op € 16,896 miljoen uit. De benodigde weerstandscapaciteit (dus de omvang van de geïnventariseerde risico's) is berekend op € 6,265 miljoen (zie ook hoofdstuk 4, 'Weerstandvermogen' van het Bestuursverslag) hetgeen resulteert in een ratio van het weerstandvermogen van 2,70. De ratio komt daarmee buiten de bandbreedte. Ter verduidelijking: een weerstandratio van 2,0 betekent dat de omvang van de algemene reserves 2 maal de omvang is van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het college stelt voor de weerstandratio op 2,0 te brengen, het maximum van de bandbreedte, door het uitvoeren van stap 5. Met het aanhouden van een weerstandratio van 2,0 kan de algemene reserves in de toekomst een tekort opvangen, zonder direct onder het minimum van de ratio van 1,4 uit te komen. Met het uitvoeren van stap 5 wordt de beschikbare weerstandscapaciteit verlaagd naar € 12,530 miljoen, door het onttrekken van in totaal €4,366 miljoen aan de Algemene Reserves (€2,183 miljoen WSH en €2,183 miljoen aan ZH) en dit bedrag toe te voegen aan de tariefsegalisatiereserves.

Zoals in onderstaand overzicht is weergegeven, wordt per saldo € 2,630 miljoen aan de algemene reserves onttrokken, € 1,354 miljoen aan Algemene Reserve WSH en € 1,276 miljoen aan Algemene Reserve ZH.

Algemene reserves 2020	Stand Ultimo 2019	Verdeling resultaat kosten	stand vóór correctie weerstandvermogen	Bijstelling algemene reserve 2020	Mutaties	Stand ultimo 2020
Subtotaal algemene reserve WSH	6.707	829	7.536	(2.183)	(1.354)	5.353
Algemene reserve Zuivering	8.453	907	9.360	(2.183)	(1.276)	7.177
Totaal algemene reserve	15.160	1.736	16.896	(4.366)	(2.630)	12.530

Bedragen zijn in duizenden euro's

De wijze waarop volgens de regels in de Nota reserves en voorzieningen wordt gemuteerd op de beide tariefsegalisatiereserves (en de onderliggende administratieve componenten binnen watersysteemheffing), zorgt ervoor dat er geen sprake kan zijn van zogenaamde kruissubsidiëring tussen die componenten. Toevoegingen en onttrekkingen zijn altijd ten laste of ten gunste van de betreffende belastingcategorie of in verhouding tot hun aandeel in de kostentoedelingsverordening. Daarmee zijn de schotten tussen de beide tariefsegalisatiereserves (en de administratieve componenten binnen watersysteemheffing) van de egalisatiereserve geborgd.

III. Toevoeging aan de egalisatiereserve watersysteemheffing € 1,484 miljoen

In de begroting 2020 na 3^e begrotingswijziging (AB nov 2020) werd rekening gehouden met een onttrekking van € 1,536 miljoen aan de egalisatiereserve. Na het opstellen van de jaarrekening wordt bij het verdelen van het resultaat een toevoeging voorgesteld van € 1,484 miljoen. De toevoeging in plaats van onttrekking is het gevolg van lagere lasten en hogere belastingopbrengsten bij watersysteemheffing. De stand van de egalisatiereserve watersysteemheffing bedraagt 31 december 2020 € 9,982 miljoen.

Zie ook Jaarrekening 2020, onderdeel F 'Eigen Vermogen', pagina 15 voor een overzicht van het verloop van de egalisatiereserves.

IV. Toevoeging aan de egalisatiereserve zuiveringsheffing € 6,765 miljoen

De toevoeging aan de egalisatiereserve zuivering was begroot (na 3^e begrotingswijziging, AB nov 2020) op € 4,376 miljoen. Door de lagere lasten en hogere belastingopbrengsten in 2020 voor zuiveringsheffing wordt een toevoeging aan de egalisatiereserve zuiveringsheffing € 6,765 miljoen voorgesteld. De stand van de egalisatiereserve zuiveringsheffing bedraagt per 31 december 2020 € 12,545 miljoen.

Zie ook Jaarrekening 2020, onderdeel F 'Eigen Vermogen', pagina 15 voor een overzicht van het verloop van de egalisatiereserves.

V. Mutatie bestemmingsreserve € 1,62 miljoen

1. De toevoeging van € 0,300 miljoen aan de bestemmingsreserve Groen/blauwe Diensten is nodig om de reserve op het peil te brengen zoals is vastgelegd in de co-financiersafspraken omtrent agrarisch waterbeheer met de subsidieverstrekkers (mei 2015).
2. De toevoeging van € 0,800 miljoen aan de bestemmingsreserve ICT is nodig om de reserve op peil te brengen voor de komende uitgaven in de jaren 2021 en verder. Dit bedrag is nodig om in 2021 te beginnen met de basis op orde brengen en houden als onderdeel van de digitale transformatie, middels het aantrekken van gespecialiseerd personeel.
3. De toevoeging van € 0,520 miljoen aan de nieuwe bestemmingsreserve asset management is nodig om de reserve op peil te brengen voor de voorziene bestedingen conform de Voorjaarsnota 2021. Om goed vanuit de beginselen van assetmanagement te kunnen werken, is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen die tot kosten leiden die buiten de kapitaallasten vallen. Hierbij valt te denken aan kosten van verkenningen van doelmatige investeringsprojecten of inhaalafschrijvingen van doelmatige vervangingsinvesteringen. Omdat het benodigde bedrag hiervoor per jaar sterk kan variëren, is ervoor gekozen om, voor een stabiele begroting en jaarrekening, hier een bestemmingsreserve voor te vormen.

Kaders

- de artikelen [103 t/m 107a](#) en [109](#) van de Waterschapswet (ingevolge art. 105 nemen de leden van het dagelijks bestuur niet deel aan een stemming over de vaststelling van de jaarrekening en het jaarverslag);
- de artikelen [4.27 t/m 4.73](#) van het Waterschapsbesluit (AmvB);
- de ministeriële '[Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen](#)';
- de '[Controleverordening Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden](#)' (AB-besluit van 17 september 2008);
- de vastgestelde Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen ([AB-vergadering 8 november 2017](#), agendapunt 3.2, 3^e bijlage 'Nota reserves en voorzieningen 2017-2023');
- het vastgestelde Controleprotocol 2019 en 2020 (AB-vergadering 18 december 2019, agendapunt 2.3).

De uitkomsten van de jaarrekening 2020 zijn door de accountant gecontroleerd. De resultaten van de jaarrekening 2020 zijn betrokken bij het opstellen van de Voorjaarsnota 2021 (periode 2022 – 2025).

Welk waterschapsdoel is aan de orde

Jaarstukken zijn een onderdeel van de Planning en Controle cyclus.

Financiële aspecten

De financiële aspecten zijn beschreven in de jaarrekening, het bestuursverslag en dit bestuursvoorstel.

Communicatie aspecten

De jaarstukken worden beschikbaar gesteld aan de gecombineerde commissie (08 juni 2021) en ter vaststelling aan het algemeen bestuur (07 juli 2021). De jaarstukken 2020 bestaan uit een door de accountant gecontroleerde jaarrekening 2020 en een bestuursverslag 2020. Op 28 juni 2021 worden de jaarstukken 2020 (samen met de 1^e begrotingswijziging 2021 en de voorjaarsnota 2021) behandeld in de Auditcommissie. De auditcommissie adviseert het algemeen bestuur over deze drie producten uit

de planning en control-cyclus. Een samenvatting van de Top 10 van risico's, wordt zoals gebruikelijk, vertrouwelijk ter inzage gelegd voor AB-leden.

MVO aspecten

nvt

Bijlagen

1. Jaarrekening 2020 ontwerp (DM1766057)
2. Bestuursverslag 2020 ontwerp (DM1730024)
3. Accountantsverslag Crowe Foederer (DM1771668)